

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 21–22 травня 2020 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2020

СЕКЦІЯ 3
МІЖНАРОДНЕ ПУБЛІЧНЕ ПРАВО ТА МІЖНАРОДНЕ ПРИВАТНЕ ПРАВО

**ОСНОВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ Е-COMMERCE У ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЮЗІ: ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ВІТЧИЗНЯНОГО БІЗНЕСУ**

Панфілова Д. А.

*к. ю. н., адвокат, молодший науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку
Національної академії правових наук України*

Електронна комерція швидко розвивається, й бізнес намагається адаптуватися до інтенсивних трансформацій. Відтак, укладання договорів та ведення господарської діяльності у мережі Інтернет потребує більш ґрунтовного вивчення правового регулювання з метою врахування можливих ризиків та належного структурування бізнес-процесів. Перш за все звернемося до статистики зросту значення Е-commerce по всьому світі. Так, за даними, оприлюдненими більшістю дослідницьких компаній протягом 2019 року, можна навести наступні тези:

- очікується, що роздрібні продажі у сфері електронної комерції складуть 13,7 % світових роздрібних продажів у 2020 році;
- прогнозується, що до 2040 року близько 95 % всіх покупок здійснюватимуться виключно завдяки Е-commerce;
- Китай залишається найбільшим ринком електронної комерції в світі;
- наразі існує від 12 до 24 мільйонів сайтів електронної комерції (за даними різних статистичних звітів);
- кількість міжнародних торгових операцій Е-commerce щоденно зростає, відтак, сьогодні в середньому по всьому світі цей показник становить 57 %.

Нажаль, пандемія коронавірусу суттєво вплинула на здатність підприємств по всьому світу керувати та підтримувати свій бізнес. Більш того, особливі режими ведення господарської діяльності, які були впроваджені майже по всьому світу у зв'язку із епідемією COVID-19, прискорили розвиток електронної комерції, яка наразі залишається провідним джерелом прибутку малого та середнього бізнесу по всьому світу. Варто відзначити, що корпорація ST Wolters Kluwer ST створила ресурсний центр COVID-19 для надання бізнесу та юридичним компаніям міжнародних, федеральних та державних законодавчих новацій, а також для планування безперервного бізнес-процесінгу та інші поради щодо ведення бізнесу у ці безпрецедентні часи [1]. Новий ресурсний центр публічно доступний на веб-сайті корпорації Wolters Kluwer ST [2]. Таким чином, виходячи

з активізації сучасних тенденцій, майже вся комерція може «перейти в онлайн» протягом наступних п'яти років, але також є вагомі підстави вважати, що більша частина цієї онлайн-торгівлі буде здійснюватися через мобільні пристрої. Відтак, для ефективної реалізації продукції або послуг розпочинати вихід на світовий ринок необхідно вже сьогодні.

Водночас, постає питання: на які ринки доцільніше за все зорієнтуватися. Так, компанією Business Wire (A Berkshire Hathaway Company) у своєму звіті «E-Commerce Market 2019» [3], оприлюдненому у жовтні 2019 року, було визначено топ-10 країн у сфері впровадження електронної комерції та формуванні впливу на світові ринки. Серед них, зокрема: 1) Китай; 2) Сполучені Штати Америки; 3) Великобританія; 4) Німеччина; 5) Франція; 6) Італія; 7) Канада; 8) Іспанія; 9) Мексика; 10) Південна Корея.

Вказані у переліку країни входять до багатьох рейтингів E-commerce та продукують свій вплив на світові тренди. Доцільно звернути увагу на те, що попри активізацію інноваційних технологій на теренах нашої держави й пост радянського простору також, до рейтингів Україна та країни-учасниці СНД потрапляють вкрай рідко. Це свідчить, зокрема, про те, що просування вітчизняних продуктів та послуг у сфері ІТ вбачається наразі найбільш ефективним саме на європейських ринках. Більш того, Великобританія, Німеччина та Франція – найбільші E-commerce ринки в Європі, які разом охоплюють 81,5 % європейських продажів.

Поза всіляким сумнівом, вихід вітчизняного бізнесу на ринки Китаю або Сполучених Штатів Америки пов'язаний зі значними труднощами та перепонами у порівнянні із ринками Європейського Союзу. До таких негативних факторів доцільно віднести: 1) різні правові системи та правове регулювання; 2) складнощі у єдиному тлумаченні змісту договорів E-commerce; 3) варіативні нетипові принципи ціноутворення; 4) відмінна від вітчизняної, інколи навіть більш агресивна, на кшталт Пекину, економічна політика держав тощо. З огляду на зазначене, найбільш ефективним буде вихід саме на ринок Європи. Відтак, звернемося до основ правового регулювання провадження електронної комерції на території Європейського Союзу.

Електронна комерція є ключовим фактором зростання на внутрішньому ринку ЄС. Проте, її потенціал зростання далекий від повного використання та впровадження. Щоб підвищити конкурентоспроможність Союзу й стимулювати зростання, Союз повинен діяти швидко й спонукати учасників економічної діяльності розкрити весь потенціал, пропонуваній внутрішнім ринком. У свою чергу, повний потенціал внутрішнього ринку може бути розкритий тільки в тому випадку, якщо всі його учасники мають безперешкодний доступ до транскордонного продажу товарів, у тому числі, у договорах у

сфері електронної торгівлі. Правила договірної права, на підставі яких учасники ринку укладають договори, є одними з ключових факторів, що визначають ділові рішення. Ці правила також впливають на бажання споживачів прийняти цей тип комерції й довіряти йому. Найбільш необхідними для першочергового вивчення та врахування є наступні документи:

- ✓ Директива Європейського Парламенту і Ради 2002/58/ЄС про конфіденційність й електронні засоби зв'язку [4];
- ✓ Директива Європейського Парламенту і Ради 2011/83/ЄС від 25.10.2011 р. про права споживачів [5];
- ✓ Директива Європейського Парламенту і Ради 2006/123/ЄС від 12.12.2006 р. про послуги на внутрішньому ринку [6];
- ✓ Загальний регламент захисту даних 2016/679 від 27.04.2016 р. [7];
- ✓ Директива Європейського Парламенту і Ради 2000/31/ЄС від 08.06.2000 р. про електронну комерцію [8];
- ✓ Директива Європейського Парламенту і Ради 2015/2366 від 25.11.2015 р. про платіжні послуги на внутрішньому ринку [9];
- ✓ Регламент ЄС 2018/302 від 28.02.2018 р. про необґрунтоване геоблокування і дискримінацію за ознакою національності, місця проживання або місця ведення діяльності [10];
- ✓ Директива Європейського Парламенту і Ради 2019/771 від 20.05.2019 р. про деякі аспекти, що стосуються договорів купівлі-продажу товарів [11];
- ✓ Директива Європейського Парламенту і Ради 2019/770 від 20.05.2019 р. про певні аспекти, що стосуються договорів на поставку цифрового контенту та цифрових послуг [12].

Законодавство ЄС з окресленого питання швидко розвивається, й інститути ЄС щойно прийняли новий пакет правил, включаючи директиву про контракти на поставку цифрового контенту та послуг («Директива про цифровий контент»), а також директиву про контракти на продаж всіх видів товарів, включаючи товари з цифровим компонентом, такі, як розумні годинники («Директива про продаж товарів»). Ще одним актуальним питанням є взаємодія з новими правилами захисту даних ЄС, які повинні дотримуватися контролерами даних при виконанні договорів електронної комерції. Водночас, стратегія єдиного цифрового ринку ЄС встановлює загальну систему, що полегшує інтеграцію цифрових трансформацій на внутрішньому ринку.

Враховуючи вищевикладене, певні аспекти, що стосуються правового регулювання продажу товарів та послуг на ринку електронної комерції ЄС, повинні бути гармонізовані

й на національному рівні, приймаючи за основу високий рівень захисту споживачів, з метою приєднання нашої держави до єдиного цифрового ринку, підвищення правової визначеності законодавчих норм й зниження операційних витрат для бізнесу. Більш того, детальний аналіз та врахування у господарській діяльності вищенаведених документів є обов'язковим для успішного провадження електронної комерції на ринках Європейського Союзу, особливо для малого й середнього бізнесу нашої держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Wolters Kluwer's CT Corporation Introduces COVID-19 Related Business Resource Site. URL: <https://www.businesswire.com/news/home/20200410005154/en/Wolters-Kluwer%E2%80%99s-CT-Corporation-Introduces-COVID-19-Related> (last accessed: 11.04.2020).
2. Wolters Kluwer CT. Impact To Services And Offices Due To COVID-19. URL: <https://ct.wolterskluwer.com/covid-19-status?v=874772> (last accessed: 11.04.2020).
3. Business Wire (A Berkshire Hathaway Company). URL: <https://www.businesswire.com/portal/site/home/> (last accessed: 11.04.2020).
4. Directive 2002/58/EC of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communication sector (Directive on privacy and electronic communications). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586694162141&uri=CELEX:32002L0058> (last accessed: 11.04.2020).
5. Directive 2011/83/EU of the European Parliament and of the Council of 25 October 2011 on consumer rights, amending Council Directive 93/13/EEC and Directive 1999/44/EC of the European Parliament and of the Council and repealing Council Directive 85/577/EEC and Directive 97/7/EC of the European Parliament and of the Council Text with EEA relevance. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586694275370&uri=CELEX:32011L0083> (last accessed: 11.04.2020).
6. Directive 2006/123/EC of the European Parliament and of the Council of 12 December 2006 on services in the internal market. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586694482264&uri=CELEX:32006L0123> (last accessed: 11.04.2020).
7. Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586694860281&uri=CELEX:32016R0679> (last accessed: 11.04.2020).
8. Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on

certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market («Directive on electronic commerce»). URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586695311265&uri=CELEX:32000L0031> (last accessed: 11.04.2020).

9. Directive (EU) 2015/2366 of the European Parliament and of the Council of 25

November 2015 on payment services in the internal market, amending Directives 2002/65/EC, 2009/110/EC and 2013/36/EU and Regulation (EU) No 1093/2010, and repealing Directive 2007/64/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586696082406&uri=CELEX:32015L2366> (last accessed: 11.04.2020).

10. Regulation (EU) 2018/302 of the European Parliament and of the Council of 28 February 2018 on addressing unjustified geo-blocking and other forms of discrimination based on customers` nationality, place of residence or place of establishment within the internal market and amending Regulations (EC) No 2006/2004 and (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586696308055&uri=CELEX:32018R0302> (last accessed: 11.04.2020).

11. Directive (EU) 2019/771 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the sale of goods, amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directive 2009/22/EC, and repealing Directive 1999/44/EC. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586696463390&uri=CELEX:32019L0771> (last accessed: 11.04.2020).

12. Directive (EU) 2019/770 of the European Parliament and of the Council of 20 May 2019 on certain aspects concerning contracts for the supply of digital content and digital services. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1586696534067&uri=CELEX:32019L0770> (last accessed: 11.04.2020).

КІБЕРВІЙНА ТА ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ ДО НЕЇ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА

Рспін Д. А.

Студент III курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Денисенко С. І.

к. ю. н., доцент, старший викладач кафедри МЄПЦПД ННІ права

Сумського державного університету

Сьогодні поняття забезпечення міжнародної інформаційної безпеки та підтримання міжнародного миру і стабільності нерозривно пов'язано. Поширення нових інформаційних і комунікаційних технологій призвело до їх широкого використання не